

Spis treści

O autorach	13
Podziękowania od autorów	15
Wstęp	17
O książce	18
Konwencje zastosowane w książce	19
Czego nie czytać?	19
Naiwne założenia	20
Jak podzielona jest książka?	20
Część I: Ekonomia — nauka o tym, jak ludzie radzą sobie z niedoborem	20
Część II: Makroekonomia — nauka o wzroście gospodarczym i równowadze	21
Część III: Mikroekonomia — nauka o zachowaniach konsumentów i przedsiębiorstw	21
Część IV: Dekalogi	21
Ikony użyte w książce	21
Co dalej?	22

Część I. Ekonomia — nauka o tym, jak ludzie radzą sobie z niedoborem

23

Rozdział 1. Czym zajmuje się ekonomia i dlaczego powinno nas to obchodzić	25
Krótkie rozważania o historii ekonomii	26
Rozważania o tym, jak wredne, brutalne i krótkie było dawniej ludzkie życie	26
Instytucje, które odpowiadają za wzrost standardu życia	27
Patrząc w przyszłość	28
Odesłanie makroekonomii i mikroekonomii do przeciwnych narożników	28
Ekonomia jako nauka o niedoborze	29
Z oddalenia i całościowo — makroekonomia	30
Analiza stanu gospodarki	30
Rozpoznawanie przyczyn recesji	30
Zwalczanie recesji za pomocą polityki fiskalnej i polityki pieniężnej	31

Z bliska i osobiście — mikroekonomia	31
Równoważenie podaży i popytu	32
Rozważania o zaletach konkurencji	32
Analiza problemów związanych z brakiem konkurencji	32
Reformowanie praw własności	33
Sposoby radzenia sobie z innymi częstymi przypadkami zawodności rynku	33
Zrozumieć, w jaki sposób ekonomiści wykorzystują wykresy i modele	34
Abstrahowanie od rzeczywistości jest rzeczą dobrą	34
Twój pierwszy model: krzywa popytu	34
Rysowanie własnej krzywej popytu	36
Rozdział 2. Lody czy ciastka? — śledzenie wyborów konsumenckich	39
Rozważania o modelu ludzkich zachowań	39
Celem jest maksymalny poziom szczęścia	40
Wykorzystanie użyteczności do pomiaru poziomu szczęścia	41
Uwzględnienie altruizmu i hojności	41
Własny interes może prowadzić do wspólnego dobra	42
Czerwone światło — analiza własnych ograniczeń	42
Ograniczoność zasobów	43
Ograniczenia technologiczne	43
Ograniczenia czasowe	44
Koszt utraconych korzyści — nieuniknione ograniczenie	44
Dokonywanie ostatecznego wyboru	45
Analiza ograniczeń i niedoskonałości ekonomicznego modelu wyboru	47
Zrozumienie procesu decyzyjnego w sytuacji braku pełnej wiedzy	47
Racjonalność w obliczu nieracjonalności	48
Rozdział 3. Właściwa droga do maksymalizacji ludzkiego zadowolenia to produkcja właściwych dóbr	51
Sięgnięcie szczytu: określenie możliwości produkcyjnych	52
Klasyfikacja zasobów wykorzystywanych w produkcji	53
Im więcej, tym gorzej — malejące korzyści	54
Trochę tu, trochę tam — alokacja zasobów	55
Graficzna prezentacja możliwości produkcyjnych	56
Przesunięcie krzywej GMP dzięki lepszej technologii	59
Co powinniśmy produkować?	60
Ocena wad i zalet systemu rynkowego i interwencjonizmu państwowego	62
Głos za gospodarką mieszaną	67
Pobudzanie innowacji i rozwoju technologii	70

Część II. Makroekonomia — nauka o wzroście gospodarczym i równowadze 73

Rozdział 4. Analiza makroekonomiczna

— w jaki sposób ekonomiści śledzą niemal wszystko 75

PKB jako narzędzie śledzenia stanu gospodarki	76
Czego PKB nie uwzględnia?	77
Co składa się na PKB?	77
Przepływ dochodów i aktywów	78
Obieg pieniądza	80
Uwzględnianie w PKB produktów i usług, kiedy zostały wyprodukowane, a nie kiedy zostały sprzedane	82
Dobry, zły i brzydki — wszystko zwiększa PKB	82
Równanie PKB	83
C jak konsumpcja	84
I jak inwestycje kapitałowe	86
G jak państwo	87
NX jak eksport minus import	88
Handel międzynarodowy i jego wpływ na gospodarkę	89
Deficyt handlowy może być korzystny!	90
Uwzględnienie aktywów — liczy się nie tylko gotówka	91
Wykorzystywanie przewagi komparatywnej	92

Rozdział 5. Frustracja inflacyjna

— dlaczego większa ilość pieniędzy nie zawsze jest dobra 95

Kupić inflację — ryzyko związane z nadmiarem pieniędzy w obiegu	96
Równoważenie podaży pieniądza i popytu na pieniądź	96
Uleganie pokusie inflacji	98
Podsumowanie konsekwencji inflacji	103
Pomiary inflacji — indeksy cenowe	105
Tworzenie własnego koszyka dóbr	106
Obliczanie tempa inflacji	106
Ustalanie indeksu cen	107
Określanie faktycznego poziomu życia za pomocą indeksu cen	108
Problemy związane z indeksami cen	109
Wycenić przyszłość — nominalne i realne stopy procentowe	110
Równanie Fishera	111
Świadomość niedoskonałości prognoz	111

Rozdział 6. Zrozumieć przyczyny recesji 113

Analiza cyklu koniunkturalnego	114
Produkcja w warunkach pełnego zatrudnienia	115
Powrót do poziomu Y^* — naturalna konsekwencja dostosowania się poziomu cen	116
Reakcja na wstrząs gospodarczy — krótko- i długookresowe skutki	117

Definicja kilku kluczowych terminów	117
Istota P — dostosowywanie się cen w dłuższej perspektywie czasowej	119
Wstrząs dla systemu — dostosowanie się do zmiany poziomu popytu zagregowanego	120
Sztuczne ceny w perspektywie krótkookresowej	121
Złożenie perspektyw krótko- i długookresowej	124
Droga do recesji — lepkość cen	125
Obniżka wynagrodzeń lub poziomu zatrudnienia	126
Sumowanie kosztów wynagrodzeń i zysków	126
Powrót do Y^* a interwencja ze strony państwa	127
Powrót do równowagi przy lepkich cenach — model Keynesa	128
Dostosowanie poziomu zapasów zamiast poziomu cen	130
Pobudzanie wzrostu PKB zgodnie z modelem Keynesa	137

Rozdział 7. Zwalczanie recesji za pomocą polityki pieniężnej i fiskalnej 141

Pobudzanie popytu w celu zakończenia recesji	142
Cel: poziom produkcji w warunkach pełnego zatrudnienia	142
Przesunięcie krzywej AD w prawo — przywrócenie ludzi do pracy	144
Generowanie inflacji — ryzyko nadmiernej stymulacji	144
Ćwiczenie z bezcelowości — próba zwiększenia poziomu produkcji ponad Y^*	145
Chwilowy wzrost — zmiany poziomu płac realnych	146
Nieudana stymulacja — co się dzieje, gdy ludzie się jej spodziewają?	148
Arkana polityki fiskalnej	151
Wzrost wydatków państwowych w celu przyspieszenia końca recesji	152
Kwestia deficytu	153
Polityka pieniężna rozebrana na czynniki pierwsze	155
Korzyści z pieniądza fiducyjnego	155
Można mieć za dużo pieniędzy!	157
Kilka słów o obligacjach	159
Związki cen obligacji i stóp procentowych	160
Zmiana poziomu podaży pieniądza w celu zmiany poziomu stóp procentowych	161
Obniżenie poziomu stóp procentowych w celu pobudzenia gospodarki	162
Racjonalne oczekiwania a ograniczenia polityki pieniężnej	163

Część III. Mikroekonomia — nauka o zachowaniach konsumentów i przedsiębiorstw 167

Rozdział 8. Podaż i popyt łatwo i przyjemnie 169

Sensownie o rynkach	170
Istota popytu	170
Wyjaśnienie kilku terminów	170
Wykres krzywej popytu	171
Koszty utraconych korzyści — przebieg krzywej popytu	174
Elastyczność cenowa popytu	175

O podaży słów kilka	177
Ilustracja krzywej podaży	177
Skrajne przypadki podaży	180
Interakcja podaży i popytu w poszukiwaniu równowagi rynkowej	182
Poszukiwanie równowagi rynkowej	182
Stabilność równowagi rynkowej	183
Dostosowywanie się do nowych poziomów równowagi, gdy zmienia się podaż lub popyt	185
Reakcja na wzrost popytu	186
Reakcja na obniżenie podaży	187
Wprowadzanie utrudnień dla równowagi rynkowej	188
Wprowadzenie pułapu cenowego	188
Wprowadzenie ceny minimalnej	190
Rozdział 9. Homo economicus — konsument maksymalizujący użyteczność	193
Optymalizacja w warunkach ograniczeń	194
Użyteczność — uniwersalna skala pomiaru szczęśliwości	194
Im więcej, tym mniej — malejąca użyteczność krańcowa	195
Wybór między wieloma możliwościami w sytuacji dysponowania ograniczonym budżetem	198
Jak najwięcej użyteczności (krańcowej)	198
Alokacja pieniędzy między dwa dobra w celu maksymalizacji użyteczności całkowitej	200
Wyrównywanie użyteczności krańcowej nabytej za jednostkę pieniądza dla wszystkich produktów i usług	202
Wyprowadzanie krzywych popytu z malejącej użyteczności krańcowej	205
Wpływ zmian cen na wielkość popytu	206
Wykres zmian cen i ilości w celu stworzenia krzywej popytu	207
Rozdział 10. Esencja kapitalizmu — przedsiębiorstwo maksymalizujące zysk	211
Maksymalizacja zysku jest celem przedsiębiorstwa	212
W obliczu konkurencji	213
Warunki zaistnienia konkurencji doskonałej	213
Biorcy cen, ale wytwórcy ilości	214
Zyski księgowe a zyski ekonomiczne	216
Analiza struktury kosztów przedsiębiorstwa	217
Jednostkowe koszty produkcji	218
Analiza średnich kosztów zmiennych	219
Spadek średnich kosztów stałych	220
Śledzenie zmian średnich kosztów całkowitych	221
Koncentracja na kosztach krańcowych	222
Punkty przecięcia się krzywej MC z krzywymi AVC i ATC	222
Przychody krańcowe a koszty krańcowe	224
Magiczny wzór: tam, gdzie $MR = MC$	225
Ilustracja zysków	227
Ilustracja strat	229
Wyciągnięcie wtyczki — gdy najlepszym rozwiązaniem jest zaprzestanie produkcji	231
Warunek wstrzymania produkcji w krótkim okresie: gdy koszty zmienne przewyższają przychody całkowite	231

Warunek wstrzymania produkcji w długim okresie:	
gdy koszty całkowite przewyższają przychody całkowite	233
Na łasce ceny rynkowej	233

Rozdział 11. Dlaczego ekonomiści kochają wolne rynki i konkurencję? 235

Piękno konkurencyjnych wolnych rynków: gwarancja przewagi korzyści nad kosztami	236
Analiza warunków niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania rynków	236
Analiza efektywności wolnych rynków	238
Wykorzystanie całkowitej nadwyżki do pomiaru uzyskiwanych korzyści	240
Gdy wolne rynki tracą wolność — zbędne straty społeczne	246
Pałupy cenowe a zbędne straty społeczne	246
Zbędne straty społeczne spowodowane podatkiem	247
Znaki szczególne konkurencji doskonałej: zerowe zyski i najniższe możliwe koszty	250
Przyczyny i konsekwencje konkurencji doskonałej	251
Konkurencja doskonała pod lupą	252
Graficzne przedstawienie zależności między zyskami a wchodzeniem firm na rynek i wychodzeniem z niego	253

Rozdział 12. Monopole — jak daleko byś się posunął, gdybyś nie miał konkurencji? 259

Analiza maksymalizujących zysk monopolu	260
Problemy powodowane przez monopol	260
Źródło problemu: malejące przychody krańcowe	260
Wybór poziomu produkcji maksymalizującego zysk	265
Porównanie monopolistów i firm konkurencyjnych	269
Wielkość produkcji i poziom cen	269
Zbędne straty społeczne — obliczanie szkód spowodowanych przez monopol	271
Skupienie się na efektywności	271
Przykłady dobrych monopolu	272
Patenty zachętą do innowacji i inwestycji	272
Ograniczanie nadmiernej liczby konkurentów	273
Utrzymywanie niskiego poziomu kosztów dzięki monopolom naturalnym	274
Regulowanie monopolu	274
Subsydiowanie monopolisty w celu zwiększenia jego produkcji	274
Narzucanie minimalnych poziomów produkcji	275
Regulowanie cen monopolisty	276
Rozbicie monopolu na kilka konkurujących firm	278

Rozdział 13. Oligopol i konkurencja monopolistyczna — warianty pośrednie 279

Konkurencja czy zмова?	280
Strategiczne działania w ramach oligopolu	280
Konsekwencje zmony i konkurencji	281
Kartele — próba naśladowania monopolistów	281
Koordinacja działań kartelu to ciężka praca	282
OPEC jako przykład trudności związanych ze zmovą	282

Dylemat więźnia	283
Analiza dylematu więźnia	284
Omerta rozwiązaniem dylematu więźnia	287
Dylemat więźnia na przykładzie kartelu	288
OPEC uwikłana w dylemat więźnia	290
Wykorzystanie straszaka, aby zmusić członków OPEC do przestrzegania kwot produkcyjnych	290
Regulacja oligopolu	291
Postępowanie z dominującą firmą	292
Ustawodawstwo antytrustowe	292
Wariant hybrydowy: konkurencja monopolistyczna	293
Korzyści ze zróżnicowania produktu	293
W obliczu ograniczonego poziomu zysków	294
Rozdział 14. Prawa własności i ich wady	299
Pozwolić rynkom na przynoszenie społecznie optymalnych rezultatów	300
Efekty zewnętrzne — odczuwane przez innych koszty	
i korzyści związane z jednostkowymi działaniami	301
Pozytywne i negatywne efekty zewnętrzne	302
Konsekwencje negatywnych efektów zewnętrznych	302
Zapotrzebowanie na dodatnie ilości negatywnych efektów zewnętrznych	304
Przeciwdziałanie negatywnym efektom zewnętrznym	305
Konsekwencje pozytywnych efektów zewnętrznych	306
Tragedia wspólnego pastwiska	308
Mieć krowę — zdeptanie wspólnego pastwiska	308
Wymieranie gatunków z powodu kiepsko określonych praw własności	309
Rozdział 15. Zawodność rynku — asymetria informacji i dobra publiczne	311
W obliczu asymetrii informacji	312
Asymetria informacji ogranicza handel	312
O kwasowości cytryn słów kilka — rynek samochodów używanych	313
Ubezpieczanie klientów, gdy nie ma możliwości ich odróżnienia	317
Dobra publiczne	320
Opodatkowanie w celu sfinansowania dóbr publicznych	321
Zaangażowanie filantropów w finansowanie dóbr publicznych	322
Finansowanie dobra publicznego poprzez sprzedaż powiązanego dobra prywatnego	322
Nowa technologia jako dobro publiczne	323
Część IV. Dekalogi	327
Rozdział 16. (Okolo) dziesięciu sławnych ekonomistów	329
Adam Smith	329
David Ricardo	330
Karol Marks	330
Alfred Marshall	331
John Maynard Keynes	331

Kenneth Arrow i Gerard Debreu	332
Milton Friedman	332
Paul Samuelson	333
Robert Solow	333
Gary Becker	334
Robert Lucas	334
Rozdział 17. Dziesięć atrakcyjnych błędnych tez ekonomicznych	337
Błędna koncepcja stałej ilości pracy	337
Świat doświadcza problemu przeludnienia	338
Mylenie następstwa z przyczynowością	339
Protekcjonizm najlepszym rozwiązaniem dla zagranicznej konkurencji	339
Błąd uogólniania	340
Jeśli coś jest warte, by to zrobić, zróbmy to w stu procentach	340
Wolne rynki są niebezpiecznie niestabilne	341
Niskie płace za granicą oznaczają, że bogate kraje nie są w stanie konkurować	342
Stawki podatkowe nie wpływają na wkładany w pracę wysiłek	343
Zapominanie o niezamierzonych konsekwencjach działań politycznych	343
Rozdział 18. Dziesięć koncepcji ekonomicznych drógich naszym sercom	345
Spółeczeństwo jest zamożniejsze, jeśli wszyscy dążą do realizacji swoich własnych interesów	345
Wolne rynki wymagają regulacji	346
Wzrost gospodarczy zależy od postępu technologicznego	346
Wolność i demokracja czynią nas bogatszymi	346
Edukacja podnosi standard życia	346
Ochrona prawa własności intelektualnej sprzyja innowacjom	347
Źle zaprojektowane prawa własności są przyczyną wszelkich problemów ekologicznych	347
Międzynarodowy handel jest korzystny	348
Prywatne przedsiębiorstwa nie sprawdzają się w produkcji dóbr publicznych	348
Zapobieganie inflacji jest proste	349
Dodatek A. Słownik	351
Skorowidz	359